Sekizinci Ünite
DİĞER CAN SİGORTASI TÜRLERİ

I. KAZA SİGORTASI

A. Kaza Sigortasının Konusu ve Kapsamı

Can sigortaları başlığı altında yer alan kaza sigortası, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1507 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Kanunun 1507'nci maddesi hükmüne göre kaza sigortası, sigortalanan kimsenin bir kaza sonucunda ortaya çıkacak ölüm, geçici veya sürekli engellilik yahut iş göremezlik halleri için teminat bahşetmektedir. Bu anlamda kaza sigortasında sigortalanan menfaatin insan hayatı ve/veya insan sağlığı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu sigorta türünde de tıpkı hayat sigortalarında olduğu gibi sigortalanan menfaate ilişkin azamî değer tespiti yapılabilmesi, ahlâkî ve hukukî sebepler dolayısıyla mümkün olmayacaktır. Diğer bir ifadeyle, bu mahiyetteki sigorta sözleşmelerinde bir sigorta değerinden bahsedilemeyecektir. Bu itibarla meblağ sigortalarına ilişkin yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar kaza sigortası bakımından da geçerli olacak, daha açık bir anlatımla, zarar sigortaları bakımından sevk edilmiş olan aşkın sigorta hükümleri bu sigorta türü bakımından kural olarak uygulanmayacaktır. Kazaya karşı sigortada sigortacının yükümlülüğü, riziko gerçekleştiği takdirde sözleşmede kararlaştırılan sigorta bedelini, kural olarak herhangi bir zarar araştırması yapmaksızın ödemektir. Ancak Ferdî Kaza Sigortası Genel Şartları'na göre, sözleşmeyle belirlenen sigorta bedeli, gerçekleşen rizikonun sigortalıda yol açtığı cismanî zarara göre oransal olarak ödenecektir. Örneğin; sigortalının geçirdiği kaza neticesinde iki gözünü birden kaybetmiş olması halinde sigortacı sözleşmeyle belirlenen sigorta bedelinin tamamı ödemekle yükümlüyken, sigortalının bir gözünün tamamen kaybı halinde sigorta bedelinin yalnız yüzde yirmi beşini *(%25)* ödemek zorunda kalacaktır (Ferdî Kaza Sigortası Genel Şartları

m. 8/A). Buna karşılık kazaya karşı sigortada yalnız kaza neticesinde ortaya çıkacak olan gerçek zararın ödenmesi kararlaştırılabilir. Bu mahiyette bir kaza sigorta sözleşmesi bakımından zarar sigortalarına ilişkin prensipler ve hükümler geçerli olacaktır (TTK m. 1510/3).

Türk Ticaret Kanunu'nun 1507'nci maddesinde yer alan hükmünden, kaza sigortasının da tıpkı hayat sigortaları gibi ölüm rizikosuna karşı yapılabileceği görülmektedir. Ancak kaza sigortasında, hayat sigortalarından farklı olarak, ölümün riziko olarak nitelendirilebilmesi için bunun mutlaka bir kaza sonucunda meydana gelmesi gerekmektedir. Buna karşılık hayat sigortasında ölümün hangi sebeple gerçekleştiği kural olarak önemli değildir. Kaza sigortası bakımın sigortalının ölümünün teminat kapsamında sayılabilmesi için, ölümün kaza anında gerçekleşmesine lüzum yoktur. Ölüm ani olarak gerçekleşebileceği gibi, kaza tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde de gerçekleşebilir (TTK m. 1507). Ancak kaza tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde gerçekleşen ölümün kaza sigortasıyla sağlanan teminat kapsamında kabul edilebilmesi için kaza ile ölüm arasında illiyet bağı olması gerektiği tartışmaya yer bırakmayacak ölçüde açıktır.

Kaza kavramıyla kastedilenin ne olduğu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda açıklığa kavuşturulmuş değildir. Kaza kavramının tanımı, Kanun gerekçesinde de belirtildiği üzere genel şartlara bırakılmıştır[30]. Nitekim halihazırda yürürlükte olan Ferdî Kaza Sigortası Genel Şartları'nın üçüncü maddesinde kaza sigortası kapsamında 'kaza' olarak kabul edilebilecek haller sıralanmıştır. Buna göre:

a) Birdenbire ve beklenilmeyen bir şekilde intişar eden gazların teneffüsünden,

b) Yanıklardan ve ani bir hareket neticesinde adale ve sinirlerin incinmesi, burkulması ve kopmasından,

c) Yılan veya haşerat sokması neticesinde husule gelen zehirlenmelerden,

[30] 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Gerekçesi, madde 1492.

d) Isırılma neticesinde meydana gelen kuduzdan mütevellit vefat hali veya cismani arızalar kaza kapsamında kabul edilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kaza sigortasına ilişkin ayrıntılı hükümler içermemektedir. Bunun sebebi, kaza sigortasına ilişkin hüküm bulunmayan hallerde hayat sigortalarına ilişkin hükümlerin uygulanacak olmasıdır (TTK m. 1510/1-2).

B. Sigortalı

Kaza sigortasında sözleşme, tıpkı diğer sigorta sözleşmelerinde olduğu gibi sigorta ettiren ile sigortacı arasında yapılmaktadır. Söz konusu sözleşme sigorta ettirenin veya başkasının uğrayabileceği kazalara karşı yapılabilmektedir (TTK m. 1509). Bu anlamda sigorta ettiren sigortalı olarak kendisini gösterebileceği gibi bir üçüncü kişiyi de gösterebilecektir. Riziko gerçekleştiği takdirde sözleşmede kararlaştırılan sigorta bedelinin kime ödeneceği ise muhtelif ihtimallere göre belirlenir. Sigorta ettirenin aynı zamanda sigortalı olduğu halde, rizikonun gerçekleşmesi neticesinde ortaya çıkan geçici veya sürekli engellilik yahut iş göremezlik hallerinde sigorta bedeli sigortalıya ödenecektir. Kaza neticesinde sigortalının ölümü halinde ise sigorta bedeli sözleşmeyle belirlenecek olan kişiye, yani lehtara ödenecektir (TTK m. 1507). Bu durumda hayat sigorta sözleşmelerinde lehtar bakımından sevk edilmiş olan hükümler kaza sigortaları için de geçerli olacaktır. Sigorta ettiren ile sigortalının farklı kimseler olması halinde ise kaza neticesinde ortaya çıkan ölüm, sürekli veya geçici engellilik yahut iş göremezlik halleri dolayısıyla öngörülen sigorta bedelinin sigorta ettirene yahut sigorta ettiren tarafından belirlenecek olan lehtara ödenmesi gerekecektir. Bu durumda bir üçüncü kişinin lehtar olarak tayin edilebilmesi için hayat sigortaları bakımından aranan menfaat şartının kaza sigortaları bakımından aranması gerekecektir (TTK m. 1510/1).

C. Tedavi Giderleri

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1508'inci maddesi hükmü uyarınca sigortacı, aksi taraflar arasında kararlaştırılmış olmadıkça,

poliçede yazılı bedelden başka, sigortalının tedavi giderleri için yaptığı masrafları da karşılamak zorundadır.

II. HASTALIK VE SAĞLIK SİGORTASI

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1511 vd. maddelerinde can sigortaları arasında kabul edilen hastalık ve sağlık sigortası düzenlenmiştir. Hastalık sigortası hukukî mahiyeti itibariyle bir meblağ sigortasıdır. Diğer bir ifadeyle sigortalının sözleşmede öngörülen hastalığa yakalanmasıyla birlikte riziko gerçekleşmiş olur ve sigortacının bedel ödeme borcu doğar. Bu anlamda hastalık sigortasında riziko gerçekleştiği takdirde sigortacı tarafından sigortadan faydalanacak olan kimseye sözleşmede belirlenen sigorta bedeli, herhangi zarar araştırması yapılmaksızın ödenmektedir. Hastalık sigortası mahiyetindeki sigorta sözleşmelerinde bir üçüncü kişinin lehtar olarak tayin edilebilmesi pekâlâ mümkündür. Buna karşılık sağlık sigortası genel itibariyle tedavi giderlerinin karşılanmasına yönelik bir sigorta olup, tedavi giderleri somut zarar olarak tespit edilebildiğinden bu sigorta türü bakımından zarar sigortasına ilişkin genel hükümler ve prensipler geçerli olacaktır. Başka bir deyişle, sağlık sigortasında riziko gerçekleştiği takdirde, yani sigortalıya ilişkin teminat kapsamında kabul edilen sağlık giderleri doğduğunda sigortacı, sigorta bedeli sınırları içerisinde kalmak kaydıyla söz konusu giderleri karşılamakla mükelleftir. Dolayısıyla sağlık sigortasında bir üçüncü kişinin lehtar olarak tayin edilebilmesi mümkün değildir. Buna karşılık sağlık sigortasının da meblağ sigortası şeklinde yapılabilmesinin mümkün olduğu Kanunda hüküm altına alınmıştır (TTK m. 1514/1).

A. Hastalık Sigortası

1. Konusu ve Kapsamı

Hastalık sigortası, sigortacının, belli bir prim alacağı karşılığında, sigortalının sözleşme süresi içerisinde sözleşmede öngörülen hastalık

türlerinden birine veya birkaçına yakalanması rizikosuna karşılık teminat bahşettiği bir sigorta türüdür (TTK m. 1512). Bu anlamda sigortalının sözleşmede öngörülen hastalıklardan birine veya birkaçına yakalanası halinde riziko gerçekleşmiş olur ve sigortacının sigorta bedelini ödeme borcu doğar. Sigortacının sigorta bedelini ödeme borcunu yerine getirmesiyle birlikte taraflar arasında sigorta ilişkisi son bulur. Taraflar arasında aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşmede öngörülen hastalıklarından yalnız birinin ortaya çıkmasıyla birlikte riziko gerçekleşmiş olur.

2. Lehtar

Hastalık sigortası mahiyetindeki sigorta sözleşmelerinde rizikonun gerçekleşmesi halinde sigorta bedeli, aksi taraflarca kararlaştırılmadığı müddetçe sigortalıya ödenir (TTK m. 1515/4). Ancak bu sözleşme türü bakımından sigorta bedelinin bir üçüncü kişiye ödeneceğinin kararlaştırılabilmesi de pekâlâ mümkündür. Diğer bir ifadeyle, sözleşmede sigorta ettiren tarafından bir lehtar tayin edilebilmesi pekâlâ mümkündür. Ancak sigorta ettiren ile sigortalının farklı kimseler olması halinde, sigorta ettirenin bir üçüncü kişiyi lehtar olarak tayin edebilmesi için lehtar ile sigortalı arasında bir menfaat ilişkisinin bulunması şarttır. Sözleşmenin geçerli olabilmesi için sigortalının yazılı izni de aranmaktadır. Sigortalının kanuni temsilcisinin bulunduğu durumlarda ayrıca onun da yazılı izni alınmalıdır. Kanuni temsilcisi olan sigortalı on beş yaşını doldurmuşsa onun da izninin alınmış olması, sözleşmenin geçerliliği için şarttır. (TTK m. 1515/1). Kanuni temsilcinin lehtar olarak tayin edildiği yahut sigorta ettiren olduğu hallerde, izin verilmesi bakımından sigortalıyı temsil yetkisi bulunmamaktadır (TTK m. 1515/2).

3. Hastalık Sigortasına Uygulanacak Hayat Sigortası Hükümleri

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1519'uncu maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre hayat sigortalarına ilişkin hükümler kural olarak hastalık sigortası bakımından da geçerlidir. Ancak hayat sigor-

taları bakımından sevk edilmiş olan ve yanlış yaş beyanını düzenleyen ile 1497'nci madde hükmü ile sigorta ettiren veya lehtarın sigortalıyı öldürmesini düzenleyen 1504'üncü madde hükmü hastalık sigortaları bakımından geçerli değildir. Bunun dışında, hayat sigortaları bakımından sigortalının intiharını düzenleyen 1503'üncü madde hükmünün hastalık sigortaları bakımından uygulanabilmesi için, sözleşmede öngörülen hastalığın intihara teşebbüs neticesinde ortaya çıkması gerekmektedir.

B. Sağlık Sigortası

1. Konusu ve Kapsamı

Sağlık sigortası en genel tanımıyla, sigortalının sözleşme süresi içinde ortaya çıkan sağlık giderlerinin sigortacı tarafından karşılanmasıdır. Sağlık sigortası kapsamında sunulan sigorta teminatının kapsamı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1513'üncü maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre sağlık sigortası ile sigortacı;

a) Hastalık sonucu gerekli hâle gelen ilaç dâhil, her türlü tıbbi bakım, gebelik ve doğum, hastalıkların erken tanısına yönelik, ayaktaki incelemeler de içinde olmak üzere, sözleşmede kararlaştırılan giderleri,

b) Tedavinin tıbben yatarak yapılmasının gerekli olduğu durumlarda günlük hastane giderleri,

c) Sigortalının, hastalık sonucu çalışamaması nedeniyle elde edemediği kazançlar için kararlaştırılan günlük iş görememe parası,

d) Sigortalı, bakıma ihtiyaç duyar duruma geldiği takdirde, bakım nedeniyle doğan giderler veya kararlaştırılan gündelik bakım parası için teminat verir.

Teminat, aksi kararlaştırılmamışsa, söz konusu fıkra hükmünde sayılan tutarların tümünü kapsamaktadır (TTK m. 1513/2).

27.10.2024 16:06:

2. Sağlık Sigortasına Uygulanacak Hükümler

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1519'uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmü uyarınca sigortalının tedavi, ilâç ve bakım giderlerine ilişkin gerçek zararının karşılanması amacıyla yapılan sağlık sigortaları bakımından genel hükümler dışında zarar sigortalarına dair prensipler geçerlidir. Bunun dışında, hayat sigortalarına ilişkin sigortadan ayrılma halini düzenleyen 1500'üncü madde ile prim ödenmesinden muaf sigorta müessesesini düzenleyen 1503'üncü madde hükmü de sağlık sigortaları bakımından uygulanacaktır.

C. Hastalık ve Sağlık Sigortasına İlişkin Müşterek Hükümler

1. Sigorta Değeri

Hastalık sigortasında ve meblağ sigortası şeklinde düzenlenen sağlık sigortalarında sigortalının sağlığı birden ziyade sigortacı nezdinde ve istenilen sigorta bedeliyle sigortalanabilecektir. Ödenecek bedelin menfaatten fazla olduğu durumlarda aşan kısım sigortalının lehine yapılmış sayılır (TTK m. 1514).

2. Bekleme Süresi

Hastalık sigortalarında, riziko sözleşmenin yapılmasından önce doğmuş ancak sözleşmenin devamı sırasında ortaya çıkan hastalıklar şeklinde de belirlenebileceğinden, sigortacı gerçekleştiği kesin bilinen hastalıklar için sigorta yapılmasının önüne geçilebilmesini teminen kendisine bekleme süresi koyabilir. Ancak, bekleme süreleri her hastalık için farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bunun Kanunda belirlenmesi yoluna gidilmek istenmemiştir. Bu konuda düzenleme yapma yetkisi sigortacılıktan sorumlu birim olan Hazine Müsteşarlığına bırakılmış olmakla birlikte konunun sigorta tekniği dışında da yer alması nedeniyle Müsteşarlığa da gerektiğinde bunları başka kurumlara belirletebilme yetkisi tanınmıştır (TTK m. 1516).

3. Yeni Doğan Bebeğin ve Evlat Edinilenin Sigorta Kapsamında Olması

Doğum sırasında, ana babadan biri için yaptırılmış bir hastalık veya sağlık sigortasının bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, doğumun tamamlanmasından itibaren bebek, ek prim olmaksızın sigortanın kapsamına girer. Ancak, bunun için doğumun en geç iki ay içinde sigortacıya bildirilmesi gerekir. Söz konusu hüküm, evlat edinilen küçükler hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır (TTK m. 1517/1-2).

4. Bilgi İsteme Hakkı

Hastalık ve sağlık sigortalarında rizikonun gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespitinde doktor raporları büyük önem taşır. Tazminat talebi ile karşılaşan sigortacı konuya ilişkin olarak gerekli incelemeler yaptıracaktır. Tazminat talebinde bulunan kişiler ise özellikle tazminat talebinin reddedildiği veya kısman kabul edildiği hallerde, gerekçelerin ortaya konulabilmesi için yapılan inceleme ve düzenlenen raporlardan bilgi sahibi olmak isteyeceklerdir. Tasarının maddesi ile bu şekilde bir taleple karşılaşan sigortacı, gerekli bilgileri verme ve raporlar üzerinde inceleme yapılmasına izin verme konusunda yükümlü tutmuştur (TTK m. 1518).

SEKİZİNCİ ÜNİTE ÖZETİ

Can sigortaları başlığı altında yer alan kaza sigortası 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1507 vd. maddelerinde, hastalık ve sağlık sigortası ise 1511 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

Kaza sigortası, kaza neticesinde ölüm, sürekli veya geçici engellilik yahut iş göremezlik hallerine karşı teminat bahşeden bir meblağ sigortasıdır. Bu anlamda rizikonun gerçekleşmesiyle birlikte sigortacı, herhangi bir zarar araştırması yapmaksızın sözleşmede belirlenen meblağı ödemekle mükelleftir.

Hastalık sigortası, sigortalının sözleşme süresi içinde ve sözleşmede öngörülen bir veya birkaç hastalığa yakalanması ihtimaline karşı yapılan bir sigorta türüdür. Bu sigorta türü de meblağ sigortaları kapsamında değerlendirilmektedir.

Sağlık sigortası esas itibariyle bir zarar sigortasıdır. Sigortalının sözleşme süresi içinde ortaya çıkan sağlık, bakım ve tedavi giderlerinin karşılanmasına yönelik sigorta teminatı sağlamaktadır.

Kaza ve hastalık sigortalarına ilişkin hüküm bulunmayan hallerde hayat sigortalarına ilişkin hükümler uygulama alanı bulur. Buna karşılık sağlık sigortasına ilişkin hüküm bulunmayan hallerde zarar sigortalarına ilişkin genel hükümler geçerlidir.

SEKİZİNCİ ÜNİTE SORULARI

1) Kaza sigortasına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi <u>doğrudur?</u>

a. Kaza sigortasında yalnız sürekli veya geçici engellilik yahut iş göremezlik hali için teminat sağlanmaktadır

b. Kaza sigortası, malvarlığının aktif kısmında meydana gelen azalmaya karşı teminat bahşeden zarar sigortaları arasında yer almaktadır

c. Tedavi giderleri, kaza sigortasıyla sağlanan teminatın kapsamında yer alamaz

d. Kaza sigortası hakkında hüküm bulunmayan hallerde hayat sigortasına ilişkin hükümler uygulanır

e. Kazaya karşı sigorta, başkasının uğrayabileceği kazalara karşı yapılamaz

2) Hastalık sigortası hakkında aşağıda yer alan bilgilerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

a. Hastalık sigortası meblağ sigortaları arasında yer almaktadır

b. Hastalık sigortası sözleşmede öngörülen hastalıklar için sigorta teminatı sağlamaktadır

c. Hastalık sigortasında sigorta bedelinin bir üçüncü kişiye ödeneceği kararlaştırılabilir

d. Hastalık sigortasına hayat sigorta sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanır

e. Hastalık sigortasında sigortalının intihar etmek suretiyle ölümü sağlanan teminat kapsamındadır

3) Sağlık sigortasıyla ilgili aşağıda yer alan ifadelerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

a. Sağlık sigortası sigortalının tedavi giderlerinin karşılanmasına yönelik bir zarar sigortasıdır

b. Sağlık sigortası can sigortaları arasında kabul edilmektedir

c. Sağlık sigortasında sözleşmeyle kararlaştırılan sigorta bedeli sigorta değerini aşamaz

d. Sağlık sigortasında lehtar tayini mümkün değildir

e. Sağlık sigortası, sigortalının sözleşme süresi içerisinde doğan bebeği için de geçerlidir

ccalisikankaya.edu.tr 27.10.2024 16:37:

4) Aşağıda yer alan sigorta türlerinden hangisinde lehtar tayini mümkün <u>değildir?</u>

a. Sağlık sigortası
b. Kaza sigortası
c. Hastalık sigortası
d. Ölüm ihtimaline karşı hayat sigortası
e. Yaşama ihtimaline karşı hayat sigortası

5) Aşağıdaki sigorta türlerinden hangisinde ölüm ihtimaline karşı sigorta teminatı bahşetmektedir?

I. Hayat sigortası

II. Kaza sigortası

III. Grup sigortaları

IV. Sağlık sigortası

V. Hastalık sigortası

a. I, II, IV
b. I, II, III
c. II, V
d. III, IV
e. II, IV, V

CEVAP ANAHTARI

1 - D	2- E	3- C	4- A	5- B

27.10.2024 16:3?
ankara.edu.tr